RAPPORT

Bedrijfsplan Milieugerelateerde Plustaken

Beheer Inrichtingenbestand

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1. Inleiding en probleemstelling 3

2. Resultaten Pilot onderschrijven vermoeden 4

3. Wat is een inrichtingenbestand? 5

4. Scope 'Beheer Inrichtingenbestand' 6

5. In beheer nemen 8

6. Kostenraming 9

7. Conclusie 11

1. Inleiding en probleemstelling

De Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) voert milieutaken uit voor gemeenten en provincie, waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Een actueel en professioneel inrichtingenbestand speelt een cruciale rol in deze taken. Het stelt ODZL in staat om effectief toezicht te houden op milieurelevante bedrijven, risico's te beheersen en adequaat te reageren op incidenten. Daarnaast geldt specifiek voor de ODZL dat het de basis vormt van de financieringsmethodiek en de uitwerking van zowel het pakket- als het programmadeel. Op dit moment worden de inrichtingenbestanden nog decentraal beheert waardoor een actuele en eenduidige lijst ontbreekt. Dit vormt voor zowel de OD als de deelnemers een hinderpaal.

Daarnaast is inmiddels door meerdere partijen geconstateerd dat vermoedelijk een aantal inrichtingen in het verzorgingsgebied van de ODZL op dit moment ‘onder de radar’ verkeren. Het valt op dat in vergelijking met andere omgevingsdiensten het aantal zogeheten B inrichtingen relatief beperkt is. Inrichtingen type B zijn inrichtingen die bij de oprichting of een wijziging een melding moeten doen aan het bevoegd gezag. Ze hebben geen omgevingsvergunning milieu nodig. Soms hebben ze een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) nodig[1]. Ze vallen volledig onder het Activiteitenbesluit. In de rapporten Omgevingsdiensten in beeld 2021 en 2023 is dit voor alle omgevingsdiensten in Nederland onderzocht. De resultaten zijn in onderstaande figuur weergegeven.

[1] Let wel; dit is gewijzigd onder de Omgevingswet. Het gaat hier echter even over het beeld van de afgelopen jaren

OIB 2021			
OD	inwoners werkgebied	aantal B inrichtingen	Aantal B inr. Per 1000 inwoners
OD ZOB	784.400	NB	
RUD ZL	1.115.900	2.645	2
RUD Utrecht	1.350.000	4.671	3
FUMO	650.000	2.700	4
ODNZKG	1.300.000	11.553	9
OD Groningen	585.000	5.522	9
OD IJmond	574.000	6.550	11
ODRN	343.300	4.335	13
DCMR	1.300.000	17.642	14
OD Haaglanden	1.120.000	16.585	15
OD Flevoland	680.500	10.725	16
OD WH	460.750	7.302	16
ODRA	428.500	7.000	16
ODRU	557.500	9.614	17
OD Veluwe Ijssel	243.600	4.244	17
OD ZHZ	460.000	8.081	18
OD Noord veluwe	206.320	3.688	18
OD BN	604.200	11.531	19
ODNHN	650.000	12.650	19
OD MWB	1.175.000	24.117	21
RUD Zeeland	385.000	8.130	21
OD Achterhoek	390.000	8.394	22
OD Vallei	275.000	6.300	23
RUD Drenthe	493.000	11.453	23
OD Twente	632.000	14.928	24
ODMH	350.000	8.738	25
OD Rivierenland	248.700	6.373	26
OD Ijsselland	531.000	15.360	29
RUD Limburg Nrd	521.500	16.485	32

Het aantal B inrichtingen waarvoor de ODZL de basistaken uitvoert is 2 per 1000 inwoners. Dit is het laagste aantal in Nederland, terwijl de OD Limburg Noord bijvoorbeeld verantwoordelijk is voor 32 inrichtingen per 1000 inwoners. Uiteraard kan dit verschil veroorzaakt worden omdat het karakter van de regio's en daarmee de bedrijvenbestanden verschillen. De verschillen zijn echter dusdanig groot, dat het zinvol is om te onderzoeken waarom het bet bestand in Zuid Limburg zo sterk afwijkt van andere regio's.

2. Resultaten Pilot onderschrijven vermoeden

Een recent uitgevoerde pilot binnen ons werkgebied bevestigt dit beeld concreet: op zes bedrijventerreinen zijn circa 300 voorheen niet bekende milieurelevante bedrijven geïdentificeerd. Dit betreft bedrijven waar op dit moment geen locatiedossier voor is aangemaakt en die dus ook niet worden meegenomen in de programmering voor het toezicht. De omvang van dit aantal onderstreept de analyse die eerder is gemaakt op basis van het rapport *Omgevingsdiensten in Beeld* en noopt de ODZL om daadwerkelijk actief aan de slag te gaan met het vrije veld toezicht en het optimaliseren van het inrichtingenbestand. Immers wordt in de huidige situatie de effectiviteit van het toezicht en de nalevingsstrategie geremd.

Deze constatering geeft aanleiding tot een herijking van de definitie van beheer van het inrichtingenbestand, inclusief het expliciet meenemen van aspecten zoals landelijke en lokale data-ontsluiting, historische dossierchecks en gestructureerde veldchecks.

3. Wat is een inrichtingenbestand?

In hoofdstuk 1 is het belang van het inrichtingenbestand reeds onderstreept. Goed te benoemen is dat een inrichtingenbestand meer is dan sec een adressenregistratie van inrichtingen waar bijvoorbeeld meldingen zijn gedaan of een vergunning verstrekt. Het is een database van inrichtingen / MBA's waaraan gekoppeld is bijvoorbeeld de branches (/SBI-codes), NAW-gegevens van drijver en eigenaar en activiteiten. Het is ook een dynamisch bestand dat continu aan verandering onderhevig is en gevoed wordt door meerdere bronnen (waarover later meer). Daartoe hanteren we dan ook de volgende definitie;

> *het structureel, integraal en actief beheren van een dynamisch bestand van milieurelevante bedrijven en locaties, inclusief dataverzameling, -analyse, veldverificatie, dossiervorming en overdracht naar reguliere VTH-processen, met als doel een actueel, volledig en betrouwbaar overzicht van meldings- en vergunningsplichtige milieubelastende activiteiten.*

Dit plan beschrijft hoe ODZL het inrichtingenbestand actualiseert, professionaliseert en structureel beheert.

Een centraal beheerd inrichtingenbestand biedt aanzienlijke voordelen ten opzichte van decentrale beheerstructuren bij gemeenten:

- **Consistentie en kwaliteit**: Een centrale database voorkomt variaties in gegevenskwaliteit tussen gemeenten.
- **Efficiëntie**: Door uniformiteit en gestroomlijnde processen wordt dubbel werk verminderd.
- **Snellere en betere besluitvorming**: Actuele gegevens maken snellere vergunningverlening en betere risicobeoordelingen mogelijk.
- **Betere integratie met andere systemen**: Koppelingen met landelijke en regionale databronnen verbeteren de volledigheid van gegevens.
- **Kostenbesparing**: Gemeenten hoeven niet zelfstandig in beheer te investeren, waardoor middelen efficiënter worden ingezet.

4. Scope ‘Beheer Inrichtingenbestand’

Het beheer van het inrichtingenbestand omvat de volgende samenhangende onderdelen:

1. Ontsluiting en analyse van databronnen

Ontsluiten van relevante informatie en datasets. Eveneens het combineren, verrijken en analyseren van datasets om potentiële milieurelevante bedrijven te signaleren die nog niet in het bestand zijn opgenomen. Denk aan de volgende relevante bronnen;

1. Reguliere VTH-taken

- **Vergunningenregisters**: Gegevens over verleende en lopende vergunningen.
- **Toezicht- en handhavingsrapportages**: Bevindingen uit inspecties en controles.
- **Meldingen van inwoners en bedrijven**: Signalen over milieubelastende activiteiten.
- **Gemeentelijke en provinciale bestanden**: Bestaande registraties van inrichtingen binnen het werkgebied.

2. Databronnen en analyses

- **Kamer van Koophandel (KvK)**: Basisgegevens van bedrijven en hun SBI-code.
- **Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)**: Informatie over energiebesparingsplicht en subsidies.
- **Omgevingsloket Online (OLO)**: Vergunningaanvragen en meldingen.
- **Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS)**: Informatie over asbestgerelateerde bedrijven.
- **Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)**: Locatiegegevens en gebouwfuncties.
- **Geografische Informatie Systemen (GIS)**: Ruimtelijke data over milieubelastende activiteiten.
- **Branche- en sectorinformatie**: Aanvullende gegevens uit specifieke milieubelastende sectoren.

2. Archief- en dossierchecks

- Toetsen of gesignaleerde ‘onbekende’ bedrijven voorkomen in archieven van ODZL en/of gemeenten.
- Vaststellen of in het verleden meldingen zijn gedaan of vergunningen zijn verleend die mogelijk nog vigerend zijn.
- Hiermee wordt historisch inzicht geborgd en worden doublures of onterechte nieuwe registraties voorkomen.

3. Vrije-veld toezicht / locatieverificatie

- Korte locatiebezoeken om vast te stellen of daadwerkelijk een meldings- of vergunningsplichtige MBA wordt uitgevoerd.
- Indicatieve tijdsbesteding: circa 30 minuten per locatie.
- Gericht op bevestiging van activiteit, aard van de bedrijfsvoering en eerste risico-inschatting.

4. Dossiervorming en overdracht

- Indien sprake is van een MBA welke onderdeel is van het BTP: aanmaken van een locatiedossier in het zaaksysteem.
- Correct vastleggen van gegevens, status en relevante kenmerken.
- Overdracht naar de reguliere VTH-organisatie voor verdere vergunningverlening, toezicht of handhaving.

Onderstaande figuur geeft visueel de scope, input en definitie weer van het beheer van een inrichtingenbestand van de Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant.

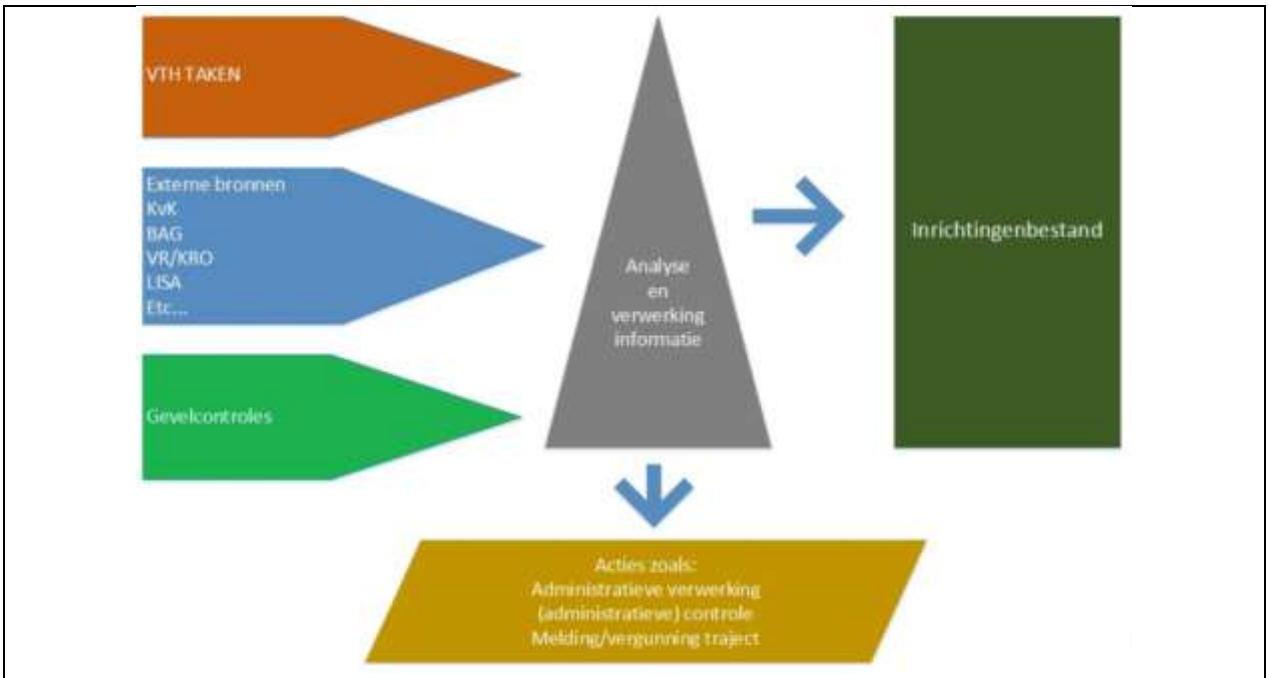

Figuur I – *Voorbeeld ODZOB m.b.t. scope, input en definitie van inrichtingenbestand*

5. In beheer nemen

Los van het benutten van de hierboven benoemde informatiestromen werkt de ODZL aan het professionaliseren van het inrichtingenbestand zelf. Denk aan de realisatie van;

- **Gestandaardiseerde gegevensstructuur**: Uniforme indeling conform landelijke richtlijnen.
- **Koppeling met andere systemen**: Integratie met bestaande VTH-systemen en geografische informatievoorziening (GIS).
- **Automatische actualisatie**: Implementatie van periodieke data-imports en geautomatiseerde controles.

Voor structureel in beheer nemen van het beheer worden de volgende maatregelen getroffen:

- **Beheersysteem**: ODZL implementeert een (digitaal) platform voor continue updates en monitoring.
- **Werkprocesafspraken**: Definiëring van taken, verantwoordelijkheden en werkafspraken tussen ODZL en deelnemende gemeenten.
- **Periodieke updates**: Periodieke actualisatiecyclus inclusief terugkoppeling naar gemeenten.
- **Capaciteitsinzet**: Toewijzing van rollen voor beheer en ondersteuning.

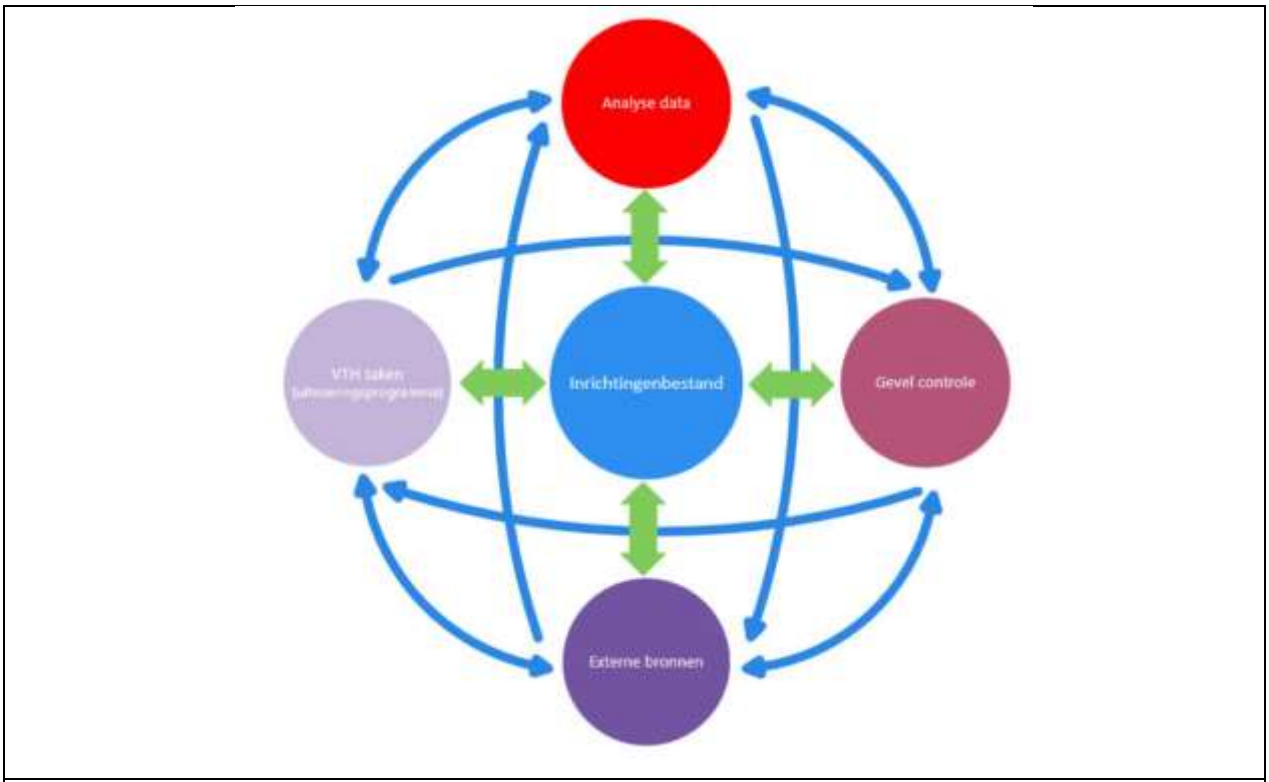

Figuur II – *Voorbeeld ODZOB van informatiestromen bij beheer inrichtingenbestand*

6. Kostenraming

Voor het opstellen van een kostenraming hanteren we de volgende uitgangspunten;

- Focus op bedrijventerreinen (80/20)
- Aantal bedrijventerreinen in Zuid-Limburg: circa 40
- Gemiddelde inzet per bedrijventerrein (op basis van pilot en scope): 125 uur
- Frequentie: 0,25 (alle terreinen eens per 4 jaar volledig doorlopen).
- Aanvullend structurele inzet voor data-analyse.

Dit leidt tot de volgende calculatie

- Vrije Veld Toezicht en Opvolging
    - 40 terreinen × 125 uur = 5.000 uur per cyclus van 4 jaar.

- Gemiddeld per jaar: circa 1.250 uur.

- Data-analyse en databewerking
  - Structureel: circa 600 uur per jaar.

Hiermee kom je op een totale inzet per jaar van 1850 uur. Uitgaande van een productiviteitsnorm van 1350 productieve uren per fte betekent dit een structurele inzet van circa **1,4 fte** voor het beheer van het inrichtingenbestand. Deze capaciteit omvat dus alle 4 de onderdelen van het beheer van het inrichtingenbestand zoals benoemd in hoofdstuk 4.

Als verdeelsleutel hanteren wij de omvang van het pakketdeel 2025 aangezien deze verband houdt met het inrichtingenbestand van deelnemers;

Deelnemer	Omvang Pakketdeel 2025	Omvang Pakketdeel in %	Aandeel Deelnemer 1 FTE in uren	Kosten per deelnemer. *(Tarief 107)*
Beek	€ 101.364	3%	62	€ 6.605
Beekdaelen	€ 230.982	8%	141	€ 15.052
Brunssum	€ 104.691	3%	64	€ 6.822
Eijsden-Margraten	€ 241.324	8%	147	€ 15.726
Gulpen-Wittem	€ 140.907	5%	86	€ 9.182
Heerlen	€ 396.804	13%	242	€ 25.857
Kerkrade	€ 181.459	6%	111	€ 11.825
Landgraaf	€ 145.515	5%	89	€ 9.482
Maastricht	€ 530.557	17%	323	€ 34.573
Meerssen	€ 81.548	3%	50	€ 5.314
Simpelveld	€ 81.432	3%	50	€ 5.306
Sittard-Geleen	€ 515.875	17%	314	€ 33.616
Stein	€ 140.889	5%	86	€ 9.181
Vaals	€ 44.654	1%	27	€ 2.910
Valkenburg	€ 51.804	2%	32	€ 3.376
Voerendaal	€ 47.931	2%	29	€ 3.123
Totaal	**€ 3.037.736**	**100%**	**1850**	**€ 197.950**

Het spreekt voor zich dat er voor de ODZL, om dit adequaat op te kunnen pakken, het beheer van het inrichtingenbestand voor alle deelnemers uitvoert.

[2] Let wel; de hiaten in het inrichtingenbestand zitten voor het leeuwendeel in de minder complexe inrichting. Ergo bij gemeentelijke inrichtingen. Daarom is de provincie hier buiten beschouwing gelaten.

7. Conclusie

Zowel de analyse op basis van het landelijke rapport *Omgevingsdiensten in Beeld* als de uitgevoerde pilot tonen overtuigend aan dat het huidige inrichtingenbestand onvolledig is en dat een actieve, bredere invulling van het beheer noodzakelijk is. Door het beheer van het inrichtingenbestand te definiëren als een samenhangend proces van data-ontsluiting, archiefonderzoek, veldverificatie en dossiervorming, ontstaat een robuust fundament onder toezicht, handhaving en vergunningverlening.

Een aanpak die gelijkaardig is aan de ontwikkeling bij andere omgevingsdiensten. Daar is zichtbaar dat het beheer van het inrichtingenbestand steeds nadrukkelijker wordt ingevuld als een datagedreven en risicogericht proces. Diensten maken gebruik van gecombineerde datasets om toezicht te prioriteren, voeren actieve veldverkenningen uit en beschouwen het bedrijvenbestand als kerninstrument voor uitvoeringsprogrammering.

Door het inrichtingenbestand centraal te beheren, waarborgt ODZL dat gegevens actueel, compleet en betrouwbaar zijn. Dit ondersteunt gemeenten bij VTH-taken en leidt tot kostenbesparingen en efficiëntere milieuhandhaving. Dit plan biedt een praktische route naar professionalisering en duurzaam beheer. Hiermee is het overdragen van deze taak ook in lijn met de eerdere voornemens, van zowel de ODZL als enkele gemeenten, om vrije veld controles in het licht van een actueel MBA-bestand structureler te gaan beleggen vanaf 2026